

اهمیت مراقبت نفس در زندگی انسان / حفظ حیات دینی ارزنده ترین نعمت

حفظ حیات دینی ارزنده ترین نعمت معنوی است و نسبت به سایر نعمت های معنوی، چون ریشه است به درخت، پایه است برای ساختمان و عمود و ستون است برای خیمه.

به گزارش خبرگزاری مهر، رقیب از اسمای حسناي خداوند است. در آیات الهی، رقیب به معنای دیدبان و حافظ و عالم به اعمال آمده است. لسان العرب نیز رقیب را از اسمای خداوند برشمرده و در معنای آن گوید: الحافظ الذي لا يغيب عنه شيء حافظ و دیدبانی که از چشمانش چیزی پنهان نمی ماند.

علامه حسن زاده آملی در "فیض عرشی ص 103" می نویسد: از اهم مراقبات این است که انسان واردات و صادرات دهانش را مواظب باشد. آن لقمه نانی را که به دهان می گذارد اگر از روی حساب نباشد، هرزه خوار می شود، انسان هرزه خوار، هرزه گو می شود. آن دهانی که وارداتش آلوده است. صادراتش هم آلوده است.

مراقبت در میان اوصاف و اسما الهی از اهمیت و ظرافت خاصی برخوردار است و آن قله بزرگ و مبارک و بالا برنده انسان به سوی مقربان است که بلندترین مقام معنوی است. بر تشنگان فضیلت است که برای فتح آن قله بزرگ به کسب اقتدار روحی بپردازند.

انسان خواه ناخواه ملازم با طبع سرکش و نفس طغیان گر است و در صورت غفلت، شعاع وجود خود را آلوده به فساد و گناه می گرداند. بر این اساس، انسان برای رهایی از طغیان نفس، ابزاری قوی لازم دارد تا او را در بند کشد و از سرکشی و فضولی او جلوگیری نماید. البته نیرومندترین ابزاری که می توان با آن جلوی سرکشی نفس را گرفت تقوای مداوم است که نشأت گرفته از ایمان به خداوند تعالی است.

هرکه بتواند تقوای مداوم را توشه خود قرار دهد، از هر ننگ و کدورت حاصله از نفس به دور است؛ چون تقوا دارویی شفابخش است و هر عاملی که مایه حجاب و ظلمت و تاریکی شود، تقوا آن را از ریشه می سوزاند و باعث جلا و صفا خواهد بود. اگر همه انسانها به این داروی حیات آفرین پناه می بردند، هر نفس علیل و بیمار را به وسیله آن علاج می کردند و جهان را به مدینه ایمان و حکمت و عدل تبدیل می ساختند و خداوند نیز خیر و برکات خود را به روی آنان می گشود. چنان که قرآن هم بدین معنا ناطق است در آیه مبارکه اعراف، آیه 96 می فرماید: اگر مردم شهرها ایمان می آوردند و تقوا را پیشه خود می ساختند درهای خیر و برکات را از زمین و آسمان بر روی آنان می گشودیم.

همانطور که قبلاً گفته شد لفظ رقیب از اسمای حسناي خداوند است و کسی که مراقب نفس خود باشد در واقع حافظ حیات دینی و ارزنده ترین نعمت معنوی است که این، نسبت به سایر نعمت های معنوی، چون ریشه است به درخت، پایه است برای ساختمان و عمود و ستون است برای خیمه.

مراقبت از نفس امری بسیار ضروری است؛ هم چنان که روح به جسم، دیده به نور و موجودات جهان به خورشید نیاز دارند. بر این اساس، بر اهل خرد لازم است که برای رسیدن به کمال مطلوب و حیات طیب و نعمت بصیرت و معرفت حق و عدل، عاشقانه به مراقبت بپردازند، آن چنان که هیچ فضیلتی از آنان فوت نشود و هیچ مکروهی از آنان صادر نگردد و راهی جز راه حق نیویند و در دلشان غیر از عشق به حق چیزی راه ندهند.

مراقبت یعنی حفظ آداب حضور که بهترین وسیله نجات و پر سودترین آهنگ الهی در نوای جان است، کسی که همواره به یاد حضور خداوند است و در حد توان خود، نظم و آداب حضور را به جای می آورد، بی تردید قله سعادت تکامل روحی و انسانی را فتح خواهد کرد.

به هر حال، مراقبت واقعی یعنی حفظ مراتب بندگی و به کارگیری آداب حضور خداوند تعالی و ماموران و ناظران او. هر که بتواند در مقام بندگی، آداب حضور و مراتب آن را به نحو صحیح انجام دهد، به پاداش بزرگی از سوی خداوند نایل می شود که از آن جمله، حلاوت ادب حضور است که نصیب بسیاری از عالمان پارسا گردید و هیچ نعمتی در ارزش با آن برابری نمی کند.